PIERWSZA ŁAWKA · NAJCZĘSTSZE ZADANIA MATURALNE · PP · JĘZYK POLSKI · MATURA 2027 · POZIOM PODSTAWOWY

H. Wypracowanie PP – argumenty z lektur obowiązkowych

Funkcjonalne wykorzystanie utworu zamiast streszczenia, akapit argumentacyjny, zdanie analityczne, bank argumentów z 13 lektur czytanych w całości, błąd rzeczowy a błąd kardynalny, konteksty funkcjonalne i informacyjne, cytat i parafraza. Sześć kart: wzorcowe odpowiedzi i zasady oceniania CKE, trening, zadania na poziomie matury, zadania trudniejsze i test w grupach A i B – z kluczem i zasadami oceniania.

Karta	Temat	Zadania
1	**Wypracowanie PP – argumenty z lektur obowiązkowych – jak rozwiązywać i jak oceni to CKE** Wzorcowe odpowiedzi, pułapki, rozgrzewka	4 zad. 11 pkt
2	**Wypracowanie PP – argumenty z lektur obowiązkowych – trening** Zadania krok po kroku	6 zad. 18 pkt
3	**Wypracowanie PP – argumenty z lektur obowiązkowych – zadania na poziomie matury** Polecenia i punktacja jak w arkuszach CKE 2025–2026	5 zad. 12 pkt
4	**Wypracowanie PP – argumenty z lektur obowiązkowych – zadania trudniejsze** Dla ambitnych – nietypowe ujęcia tego samego typu	4 zad. 12 pkt
5	**Test: Wypracowanie PP – argumenty z lektur obowiązkowych – grupa A** 35 minut · 15 pkt	5 zad. 15 pkt
6	**Test: Wypracowanie PP – argumenty z lektur obowiązkowych – grupa B** 35 minut · 15 pkt	5 zad. 15 pkt

JAK KORZYSTAĆ Z ZESTAWU

- Karta 1 pokazuje, jak CKE ocenia ten typ zadań (co daje punkty, typowe uwagi z zasad oceniania) oraz wzorcowe odpowiedzi.
- Karty 2–4 prowadzą od treningu, przez zadania na poziomie matury, do zadań trudniejszych.
- Karty 5 i 6 to równoległy test (grupa A i B) z punktacją jak na maturze.
- Klucz zawiera odpowiedzi, przykładowe realizacje i zasady oceniania w stylu CKE 2026.
- Osobny plik „Powtórka” zbiera wzorce odpowiedzi, typowe błędy ze sprawozdań CKE i test „Sprawdź się”.

Wypracowanie PP – argumenty z lektur obowiązkowych – jak rozwiązywać i jak oceni to CKE

Wzorcowe odpowiedzi, pułapki, rozgrzewka

KARTA 1/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 11 pkt

PRZYPOMNIJ SOBIE

- **Funkcjonalne wykorzystanie utworu** – przywołujesz z lektury tylko to (wydarzenie, postać, wątek, sens), co naprawdę wspiera Twój tok rozumowania, i zawsze wyciągasz z tego wniosek dla tematu. Nie musisz omawiać wszystkiego, co w utworze wiąże się z tematem – egzaminator ocenia to, co jest w pracy. **Streszczenie** fabuły bez wniosku i refleksji CKE uznaje za utwór wykorzystany niefunkcjonalnie – a streszczenie nie jest argumentem.

Krok akapitu argumentacyjnego	Pytanie kontrolne	Przykład – temat *Czy ambicja prowadzi człowieka do zguby?*
1. Zdanie tematowe (argument)	Co twierdzę w tym akapicie?	Ambicja niszczy, gdy człowiek uzna, że cel usprawiedliwia każdą zbrodnię.
2. Przywołanie utworu	Który konkret to pokazuje?	Makbet, podsycany przez żonę, zabija króla Dunkana, który gości w jego zamku.
3. Interpretacja	Dlaczego ten konkret dowodzi argumentu?	Pierwsza zbrodnia wymusza kolejne – z lęku o tron Makbet każe zabić Banka i rodzinę Makdufa.
4. Wniosek cząstkowy	Co z tego wynika dla tematu?	Ambicja bez hamulców moralnych nie kończy się na jednym przekroczeniu granicy.
5. Kontekst (w jednym z akapitów)	Co pogłębia argument?	Machiavelli w *Księciu* dopuszczał łamanie zasad dla utrzymania władzy – Makbet pokazuje, dokąd prowadzi ta droga.

- Rada praktyczna: fabuła nie powinna zajmować więcej niż mniej więcej połowy akapitu – resztę wypełniają interpretacja i wniosek. Każdy akapit zaczynaj od myśli, nie od tytułu („W *Lalce*…" to zwykle początek streszczenia).
- **Zdanie analityczne a informacyjne.** Aby spełnić formalne warunki polecenia, w pracy musi być co najmniej jedno zdanie o lekturze obowiązkowej, które ją **analizuje**, a nie tylko o niej informuje. Informacyjne: *Molier w „Skąpcu" opisuje życie bogatego mieszczanina.* Analityczne: *Harpagon zgadza się wydać córkę za starego Anzelma, bo ten weźmie ją bez posagu – pieniądz wyparł w nim ojcowską troskę.* Zdanie powtarzające polecenie lub temat też jest tylko informacyjne.

	Błąd kardynalny	Błąd rzeczowy

co to jest	falsyfikacja lektury czytanej **w całości** świadcząca o nieznajomości jej **głównych wątków** lub **losów głównych bohaterów** (także „sklejanie" biografii różnych postaci)	pomyłka w imieniu lub nazwisku, w losach postaci drugoplanowej, w wątku pobocznym; błędna interpretacja fragmentu; zły termin (np. „narrator" w wierszu); nieprawdziwa informacja w kontekście; źle przytoczony cytat w cudzysłowie
skutek	0 pkt za całą pracę – także wtedy, gdy lektura jest tylko kontekstem	−1 pkt w KLiK; fragmentu z błędem nie bierze się pod uwagę w ocenie argumentacji; ten sam błąd powtórzony liczy się raz
przykład (oryginalny)	*Wokulski poślubia Izabelę i wyjeżdża z nią do Paryża.* · *Winston do końca pozostaje wierny Julii i nie ulega Partii.*	*Rambert, dziennikarz z Paryża, ucieka z Oranu przy pierwszej okazji.* · *„Odę do młodości" napisał Juliusz Słowacki.*
kiedy nie grozi	Biblia, lektury czytane we fragmentach (np. *Potop*, *Chłopi*, *Inny świat*)	–

- **Bank argumentów – lektury czytane w całości (1).** Bierz tylko fakty, których jesteś pewny:

Lektura	Pewne fakty do wykorzystania	Pasuje do problemów
Jan Parandowski, *Mitologia* (cz. I Grecja)	Prometeusz wykrada bogom ogień dla ludzi i zostaje przykuty do skały; Dedal i Ikar uciekają z Krety na skrzydłach, Ikar wzlatuje zbyt wysoko i spada; Niobe chełpi się dziećmi wobec matki Apollina i Artemidy i traci je wszystkie; Syzyf bez końca wtacza pod górę kamień	bunt i poświęcenie, pycha i kara, marzenia i ich granice, daremny trud
Sofokles, *Antygona*	Antygona grzebie Polinika wbrew rozkazowi Kreona, stawiając prawa boskie wyżej; Ismena odmawia pomocy; Hajmon i Tyrezjasz przestrzegają Kreona; władca ustępuje za późno – giną Antygona, Hajmon i Eurydyka	prawo a sumienie, władza i upór, poświęcenie, konflikt racji, rodzina
William Szekspir, *Makbet*	przepowiednia czarownic; namowy żony; zabójstwo Dunkana; kolejne zbrodnie (Banko, rodzina Makdufa); duch Banka i lunatyczna wędrówka Ledy Makbet; śmierć z ręki Makdufa	ambicja, władza, wina i sumienie, lęk
Molier, *Skąpiec*	Harpagon chce wydać Elizę za starego Anzelma „bez posagu"; rywalizuje z synem o Mariannę; okazuje się lichwiarzem, od którego syn chciał pożyczyć pieniądze; po kradzieży szkatułki wybiera ją zamiast Marianny	pieniądz, rodzina, konflikt pokoleń, namiętność jako obsesja
Adam Mickiewicz, *Dziady cz. III*	prześladowanie młodzieży wileńskiej przez Nowosilcowa; Konrad w Wielkiej Improwizacji żąda od Boga „rządu dusz" w imię miłości do narodu; pokorny ks. Piotr dostępuje widzenia; Salon warszawski – obojętność elit	cierpienie narodu, bunt i pycha, pokora, patriotyzm, wspólnota więźniów

Bolesław Prus, *Lalka*	Wokulski dla Izabeli zdobywa majątek i kupuje kamienicę Łęckich świadomie ponad wartość; pomaga ubogim (np. Wysockiemu); rozczarowanie w drodze do Krakowa i próba samobójcza w Skierniewicach; Rzecki wierny ideałom młodości; marzenia naukowe Ochockiego i Geista	marzenia i złudzenia, miłość, pieniądz, praca, ideały
Fiodor Dostojewski, *Zbrodnia i kara*	Raskolnikow, biedny były student, wierzy w teorię o ludziach niezwykłych i zabija lichwiarkę oraz jej siostrę; cierpi, w końcu przyznaje się do winy; Sonia prowadzi go ku pokucie i jedzie za nim na Syberię	wina i kara, cierpienie, pycha rozumu, miłość i odkupienie, bieda

- **Bank argumentów – lektury czytane w całości (2):**

Lektura	Pewne fakty do wykorzystania	Pasuje do problemów
Stanisław Wyspiański, *Wesele*	wesele poety z chłopką w podkrakowskiej wsi (1900); zjawy ujawniają ukryte lęki gości; Wernyhora daje Gospodarzowi złoty róg, ten przekazuje go Jaśkowi, który róg gubi; chocholi taniec	marzenia narodowe, inteligencja a chłopi, niemoc, mit
Stefan Żeromski, *Przedwiośnie*	Cezary w Baku – fascynacja rewolucją, śmierć matki; ojciec i opowieść o szklanych domach; nędzne miasteczko po przekroczeniu granicy; beztroska Nawłoci; spór Gajowca z Lulkiem; finał – pochód robotników	ideały i rozczarowanie, rewolucja, konflikt pokoleń, wybór drogi
Hanna Krall, *Zdążyć przed Panem Bogiem*	rozmowa z Markiem Edelmanem – jednym z dowódców powstania w getcie (1943); po wojnie kardiolog ratujący chorych (osłanianie płomienia świecy przed Panem Bogiem); Pola Lifszyc dobrowolnie wsiada z matką do wagonu	godność, odpowiedzialność za życie, pamięć, heroizm bez patosu
Albert Camus, *Dżuma*	epidemia w zamkniętym Oranie; doktor Rieux leczy mimo bezsilności; Tarrou organizuje ochotnicze formacje sanitarne; Rambert rezygnuje z ucieczki; śmierć syna sędziego Othona; Cottard zyskuje na nieszczęściu	solidarność, odpowiedzialność, postawy wobec zła, cierpienie niewinnych
George Orwell, *Rok 1984*	Partia kontroluje myśli i przeszłość – Winston w Ministerstwie Prawdy poprawia archiwa; bunt (dziennik, związek z Julią); O'Brien okazuje się funkcjonariuszem Partii; w Pokoju 101 Winston zdradza Julię, a w końcu kocha Wielkiego Brata	władza totalitarna, prawda i pamięć, bunt i klęska, strach
Sławomir Mrożek, *Tango*	dom bez norm (Stomil, Eleonora); Artur próbuje przywrócić ład (ślub z Alą), potem uznaje, że liczy się władza; ginie z ręki Edka, który przejmuje rządy i tańczy tango z Eugeniuszem	konflikt pokoleń, forma i wartości, władza, bunt

- **Kontekst funkcjonalny a informacyjny.** Kontekst jest funkcjonalny, gdy **pogłębia i rozwija** argument – tłumaczy postępowanie bohatera, pokazuje uniwersalność problemu, dopowiada, co z przykładu wynika. Kontekst ograniczony do przywołania faktu (*Kontekst historyczny: w ZSRR rządził Stalin.*) jest wykorzystany tylko częściowo. Test: po kontekście musi paść zdanie „co z tego wynika dla mojego argumentu". Uwaga na anachronizmy – kontekst nie może „wyprzedzać" utworu (np. filozofia Nietzschego a Raskolnikow – powieść wyszła w 1866 r., przed pismami Nietzschego o nadczłowieku).
- **Cytaty.** Cytat w cudzysłowie musi być dokładny – przekręcony to błąd rzeczowy. Bezpieczniej parafrazować: *Kreon uważa, że władcy trzeba słuchać zawsze, także w sprawach niesłusznych, a nieposłuszeństwo niszczy państwo.* Z pamięci cytuj tylko to, co znasz na pewno.
- **Poziom argumentacji. Bogata** – rzeczowa, pogłębiona, wieloaspektowa, z trafnymi przykładami, kontekstami i refleksją. **Zadowalająca** – rzeczowa, pogłębiona, z trafnymi przykładami, ale węższa. **Powierzchowna** – uogólnienia, pobieżne obserwacje, brak przykładów albo same formułki („Moim pierwszym argumentem jest…"). Do pełnej realizacji wystarczą **dwa** pogłębione argumenty.

PRZYKŁADY Z WYJAŚNIENIEM

Przykład 1. Przekształć streszczenie w argument. Temat: *Czy ambicja prowadzi człowieka do zguby?* Streszczenie: *Makbet spotyka czarownice, które mówią, że zostanie królem. Potem zabija Dunkana i zostaje królem. Później zabija Banka. Na końcu ginie.*

Ambicja prowadzi do zguby, gdy człowiek uzna, że cel usprawiedliwia każdą zbrodnię. Makbet, zasłużony wódz, słyszy od czarownic zapowiedź korony i – podsycany przez żonę – zabija króla Dunkana, swojego gościa. Pierwsza zbrodnia nie daje mu spokoju, lecz wymusza następne: z lęku o tron każe zabić Banka, a potem rodzinę Makdufa. Ambicja, która miała go wywyższyć, czyni z niego osamotnionego tyrana. Tragedia Szekspira pokazuje więc, że ambicja pozbawiona hamulców moralnych niszczy człowieka od środka.

Za co CKE daje punkt: fakty zostały wybrane pod argument (kolejne zbrodnie jako skutek pierwszej), a akapit kończy wniosek dla tematu.

Przykład 2. Zamień zdanie informacyjne w analityczne (temat: *Rola marzeń w życiu człowieka*): *W „Lalce" Prus opisuje Warszawę XIX wieku.*

Marzenie o Izabeli podporządkowuje sobie nawet rozsądek kupca: Wokulski świadomie przepłaca za kamienicę Łęckich, by po cichu pomóc jej rodzinie – majątek, zdobyty dzięki temu marzeniu, staje się narzędziem jego spełnienia.

Jak myśleć: zdanie analityczne łączy fakt z utworu (przepłacona kamienica) z problemem tematu (siła marzenia) i ocenia go.

Przykład 3. Zamień kontekst informacyjny w funkcjonalny. Argument: *Władza totalitarna zawłaszcza pamięć ludzi* (*Rok 1984*). Kontekst: *W ZSRR rządził Stalin.*
W Związku Radzieckim za rządów Stalina z oficjalnych fotografii i publikacji usuwano polityków, którzy popadli w niełaskę – tak jakby nigdy nie istnieli. Praca Winstona w Ministerstwie Prawdy, polegająca na poprawianiu archiwów, nie jest więc fantazją pisarza, lecz wyostrzonym obrazem praktyki totalitaryzmu: kto panuje nad zapisem przeszłości, ten decyduje, co ludzie uznają za prawdę.
Jak myśleć: kontekst ma odpowiedzieć na pytanie „co z tego wynika dla argumentu?" – tu: że powieść opisuje mechanizm rzeczywisty.

Przykład 4. Zakwalifikuj błędy: a) *Wokulski poślubia Izabelę.* b) *Walery jest synem Harpagona.* c) *W „Trenach" narrator opowiada o śmierci córki.*
a) **błąd kardynalny** – falsyfikacja losów głównego bohatera lektury czytanej w całości (0 pkt za pracę); b) **błąd rzeczowy** – pomyłka dotycząca postaci drugoplanowej (Walery jest synem Anzelma; −1 pkt w KLiK); c) **błąd rzeczowy** terminologiczny – w liryce mówimy o podmiocie lirycznym, nie o narratorze.
Jak myśleć: pytaj, czy błąd przekreśla znajomość głównego wątku lub losu głównego bohatera – jeśli tak, jest kardynalny.

ZADANIA

Zadanie 1. Które zdanie o *Skąpcu* jest analityczne, a nie tylko informacyjne? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

A. Harpagon wybiera szkatułkę zamiast ukochanej – namiętność do pieniędzy okazuje się w nim silniejsza niż miłość.

B. „Skąpiec" to komedia Moliera, której bohaterem jest Harpagon.

C. Akcja „Skąpca" rozgrywa się w Paryżu, w domu Harpagona.

D. Molier napisał wiele komedii, a jedną z nich jest „Skąpiec".

Zadanie 2. Przyporządkuj lekturom problemy, do których pasują. Wpisz właściwą literę. ___ / 5 pkt

1. *Tango*	a) prawo władcy a nakaz sumienia
2. *Antygona*	b) niespełnione marzenie o narodowym zrywie
3. *Dżuma*	c) ratowanie życia jako odpowiedź na zagładę
4. *Wesele*	d) dom bez norm i władza przejęta przez prymitywną siłę
5. *Zdążyć przed Panem Bogiem*	e) solidarność ludzi w walce ze złem

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____ 5 ____

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 3. Oceń prawdziwość zdań o błędach w wypracowaniu. Wpisz P (prawda) albo F (fałsz). ___ / 4 pkt

1. Pomylenie imienia bohatera drugoplanowego to błąd rzeczowy.	**P**	**F**
2. Błąd kardynalny może dotyczyć fragmentów „Potopu”.	**P**	**F**
3. Źle przytoczony cytat w cudzysłowie jest błędem rzeczowym.	**P**	**F**
4. Za błąd rzeczowy odejmuje się punkt w kryterium języka.	**P**	**F**

Zadanie 4. Które zdanie wykorzystuje kontekst funkcjonalnie w argumencie o przemianie Raskolnikowa? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

A. Jak biblijny syn marnotrawny, Raskolnikow musi przejść przez upokorzenie i przyznanie się do winy, zanim zacznie nowe życie.

B. Kontekst biblijny: przypowieść o synu marnotrawnym zapisał św. Łukasz.

C. W Biblii można znaleźć wiele pięknych przypowieści.

D. Przypowieść o synu marnotrawnym jest powszechnie znana.

PIERWSZA ŁAWKA

Wypracowanie PP – argumenty z lektur obowiązkowych – trening

Zadania krok po kroku

KARTA 2/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 18 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj fragment wypracowania i wykonaj zadania. ___ / 4 pkt

Akapit ucznia (1)

W „Antygonie" Sofoklesa po śmierci Eteoklesa i Polinika władzę w Tebach obejmuje Kreon. Wydaje on rozkaz, że Polinik nie może zostać pochowany. Antygona prosi Ismenę o pomoc, ale siostra odmawia. Antygona sama grzebie brata. Strażnik przyprowadza ją do Kreona, który skazuje ją na śmierć. Na końcu Antygona odbiera sobie życie, a potem giną Hajmon i Eurydyka.

Fragment wypracowania na temat *Czy lęk może być dobrym doradcą?* – tekst przygotowany do zestawu.

1.1. Wskaż dwa zdania akapitu, które mogą posłużyć jako przykłady w tym temacie. Wyjaśnij, co każde z nich mówi o lęku. ___ / 2 pkt

1.2. Zredaguj zdanie tematowe i wniosek, dzięki którym akapit stanie się argumentem w tym temacie. ___ / 2 pkt

Zadanie 2. Napisz jedno zdanie analityczne o *Weselu* do tematu *Rola marzeń w życiu człowieka*. ___ / 2 pkt

Zadanie 3. Zamień kontekst doczepiony w funkcjonalny. Argument: *Bunt w imię innych łatwo zamienia się w pychę* (Konrad, *Dziady cz. III*). Kontekst: *Prometeusz ukradł bogom ogień.* ___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Matura 2027 z polskiego (poziom podstawowy) – najczęstsze zadania: Wypracowanie PP – argumenty z lektur obowiązkowych

Podgląd pokazał 8 z 26 stron. Pełna wersja: 26 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Wypracowanie PP – argumenty z lektur obowiązkowych – jak rozwiązywać i jak oceni to CKE – 4 zadania, 11 pkt
- Karta 2: Wypracowanie PP – argumenty z lektur obowiązkowych – trening – 6 zadań, 18 pkt
- Karta 3: Wypracowanie PP – argumenty z lektur obowiązkowych – zadania na poziomie matury – 5 zadań, 12 pkt
- Karta 4: Wypracowanie PP – argumenty z lektur obowiązkowych – zadania trudniejsze – 4 zadania, 12 pkt
- Karta 5: Test: Wypracowanie PP – argumenty z lektur obowiązkowych – grupa A – 5 zadań, 15 pkt
- Karta 6: Test: Wypracowanie PP – argumenty z lektur obowiązkowych – grupa B – 5 zadań, 15 pkt Karta 1 pokazuje, jak CKE ocenia ten typ zadań, i wzorcowe odpowiedzi.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail

pierwszalawka.pl/material/matura-2027-polski-podstawowa-najczestsze-zadania-h-wypracowanie-pp-argumenty-z